

18. OECD Tourism Trends and Policies 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ec.europa.eu/DocsRoom/documents/5675/.../1/.../native
19. Official Slovak National Tourism Portal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovakia.travel>
20. polscha.travel [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.polscha.travel/uk>
21. Polska Organizacja Turystyczna [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pot.gov.pl/o-polskiej-organizacji-turystycznej/l/polska-organizacja-turystyczna>
22. The campaigns of the Hungarian National Tourist Office [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.htbudapesthungary.hu
23. Tourism in Hungary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.hungary.com
24. Tourism in Poland 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://en.msport.gov.pl/news>

References

1. Bilanjuk O. Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku sfery turyzmu v Ukraїn's'ko-Pol's'komu transkordonnomu regioni // Visnyk l'viv's'kogo universytetu. Serija geografichna. – 2013. – Vyp.43. – Ch.2. – S.14–19 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: [http://old.geography.lnu.edu.ua/Publik/Period/vish/43\(2\)/PDF](http://old.geography.lnu.edu.ua/Publik/Period/vish/43(2)/PDF)
2. Vdalyj sezon 2013 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.polradio.pl/5/117/Artykul/159930>
3. Vus–Stoljarchuk O. Rol' transkordonnogo spivrobitnytstva mizh Ukraїnoju ta Pol'shheju u turystychnij galuzi. – Nacional'nyj universytet «Ostroz'ka akademija». – 2013. – Vyp.3 – S.211–215 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://eprints.ua.edu.ua/2354/1/Vus-Stoljarchuk_NZ_stud_Vyp-3_turyzm.pdf
4. Korsak R. V., Furtij V. V. Rozvytok turyzmu u Chehii': dosvid organizacii' dlja Ukraїny (kin. XX st. poch. XXI st.) // Gileja: naukovyj visnyk. Zbirnyk naukovyh prac' / Gol. red. V. M. Vashkevych. – K.: «Vydavnytvo «Gileja», 2016. – Vyp.107 (4). – S.128–131.
5. Kucherova Ja. Razvitie turizma i turistskaja politika Slovakii // MOO «Razvitie»: Zhurnal mezhdunarodnogo prava i mezhdunarodnyh otnoshenij. – 2007. – №3 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/21785>
6. Myhal'chuk Ju. I. Istorija rozvytku turyzmu u Slovac'hyni // Shidnojevropejs'kyj nacional'nyj universytet im. Lesi Ukraїnky [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: sworld.com.ua/konfer41/125.pdf
7. Naprjamy reguljuvannja strukturnyh dysproporcij u turystychnij sferi kraїn Central'no-Shidnoi' ta Pivdennoi' Jevropy: dosvid dlja Ukraїny v konteksti rozshyrenoi' zony vil'noi' torgovli [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://old.niss.gov.ua/monitor/august08/13.htm>
8. Ozhema S. V. Dosvid rozvytku turyzmu u Slovac'kij Respubliki // Volyn's'kyj instytut ekonomiky ta menedzhmentu, m. Luc'k [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.wp.viem.edu.ua/konf10/art.php?id=0209>
9. Polishhuk L. S. Upravlinnja rozvytkom turyzmu: dosvid Pol'shhi / L. S. Polishhuk // Geografija ta turizm. – 2012. – Vyp.23. – S.181–187 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2012_23_30
10. Pol'shha staje blizhchoju [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://intour.com.ua/n-23/p-20/atc-638/>
11. Pol'shhu v 2013 roci vidvidalo 2,1 mln. ukraїn'civ [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ukrinform.ua/rubric-abroad/1603957-polshchu_v_2013_rotsi_vidvidalo_ponad_2 mln_turistiv_z_ukraїni_1898988.html
12. Rynok turisticheskikh uslug Vengrii [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.rustrade.hu/11_Dokumenty_TP/11_02_drugie_dokumenty/11_02_01_turizm.html
13. Sovremennye aspekty razvitiya SPA-turizma [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://tourfaq.net/travel-business/sovremennye-aspekty-razvitiya-spa-turizma/>
14. Solovjova O. Organizacijnyj mehanizm derzhavnogo upravlinnja rozvytkom rynku rekreacijnyh poslug (Jevropejs'kyj dosvid) // Kласychnyj pryvatnyj universytet m. Zaporizhzhja [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.dridu.dp.ua/vidavnytvo/2010/2010.../10sovrtp.pdf
15. Turyzm u Pol'shhi [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.geograf.com.ua/poland/696-poland-tourism>
16. Urjad Slovac'hyni rozroblyv nacional'nu strategiju rozvytku velotransportu ta turyzmu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://velotransport.info/?p=35481>
17. Bujna Marián. Aktuálny vývoj cestovného ruchu na Slovensku roky 2013–2014 / Marián Bujna [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.agroturizmuslovakia.sk>

18. OECD Tourism Trends and Policies 2014 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: ec.europa.eu/DocsRoom/documents/5675/.../1/.../native
19. Official Slovak National Tourism Portal [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.slovakia.travel>
20. polscha.travel [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.polscha.travel/uk>
21. Polska Organizacja Turystyczna [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.pot.gov.pl/o-polskiej-organizacji-turystycznej/l/polska-organizacja-turystyczna>
22. The campaigns of the Hungarian National Tourist Office [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.htbudapesthungary.hu
23. Tourism in Hungary [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.hungary.com
24. Tourism in Poland 2015 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://en.msport.gov.pl/news>

Korsak R. V., doctor of historical sciences, professor, *Uzhgorod National University, faculty of «Tourism», department of tourism infrastructure and services (Ukraine, Uzhgorod), korsakr@inbox.ru*

Furtij V. V., master, *Uzhgorod National University, faculty of Tourism and international, communications (Ukraine, Uzhgorod), vovafurtij@gmail.com*

The organization of tourism in Central Europe (Poland, Slovakia, Hungary): experience for Ukraine

The article studies tourism Organization in Central Europe (Poland, Slovakia, Hungary). The authors examined the state of development in tourism, the problems that hinder turn it into a leading industry, grounded recommendations to improve the services of the tourism industry. A study was made possible through the use of scientific methods of knowledge: analysis, synthesis, system, specific, historical and dialectical method. In the preferred scientific heritage historical methods of research: historical and genetic, historical and comparative, historical and synthetic, historical and diachronic, empirical analysis and more.

Keywords: tourism, tourism development, Poland, Slovakia, Hungary, tourist infrastructure, tourist potential.

Korsak P. B., доктор исторических наук, профессор, *заведующий кафедрой туристической инфраструктуры и сервиса, факультет туризма и международных коммуникаций, Ужгородский национальный университет (Украина, Ужгород), korsakr@inbox.ru*

Фуртий В. В., магістр туризмознавства факультета туризму та міжнародних комунікацій, *Ужгородський національний університет (Україна, Ужгород), vovafurtij@gmail.com*

Организация туризма в странах Центральной Европы (Польша, Словакия, Венгрия): опыт организации для Украины

Проведено исследование организации туризма в странах Центральной Европы (Польша, Словакия, Венгрия). Авторы рассмотрели состояние развития туризма, проблемы, мешающие превратить ее в ведущую отрасль, обосновали рекомендации по улучшению услуг туристической отрасли. Раскрытие темы стало возможным благодаря использованию общенаучных методов познания: анализа, синтеза, системности, обобщения, конкретности, историзма и диалектического метода. В научном наследии отдано предпочтение историческим методам исследования: историко-генетическому, историко-сравнительному, историко-синтетическому, историко-диахронному, эмпирическому анализу и тому подобное.

Ключевые слова: туризм, развитие туризма, Польша, Словакия, Венгрия, туристическая инфраструктура, туристический потенциал.

УДК 364:284

Лірник О. В., аспірантка, Національний університет «Острозька академія» (Україна, Рівне), dolj.ogo@gmail.com

АНАЛІЗ ТА ОСМИСЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СЛУЖІННЯ П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ, БАПТИСТІВ ТА АДВЕНТИСТІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу та осмисленню феномену соціального служіння протестантських церков у незалежній Україні. Розглянуто механізми функціонування основних соціальних організацій п'ятидесятників, баптистів, адвентистів, що розгорнули свою гуманітарну діяльність на території України. Продемонстровано витоки підтримки соціальних рухів у середовищі

лізніх протестантів, що зумовлено особливостями протестантської етики та соціальної доктрини, що бере свій початок з часів Реформації. Окрім цього в статті продемонстровані конкретні приклади соціальної роботи в протестантів в українському суспільстві. Поданий аналіз їх діяльності щодо соціальних доктрин кожної із деномінацій.

Ключові слова: соціальна доктрина, соціальне служіння, адвентизм, п'ятидесятники, баптисти.

Варто перейти безпосередньо до розгляду сучасного стану соціального служіння традиційних протестантських церков в Україні. При цьому доцільно спочатку окреслити основні напрямки соціальної роботи, виокремити особливості соціального служіння, а після цього перейти безпосередньо до опису сучасного стану соціальної роботи традиційних протестантських церков.

Якщо характеризувати напрямки соціальної роботи, то можна звернутися до класифікації британського науковця Стівена Шардлоу, який виокремив напрями соціальної роботи, що підходять до розуміння соціального служіння протестантизму [26, с. 385]:

1. Допомога людям, які зіткнулися з проблемами, у пошуку шляхів їх розв'язання. Коло проблем, які можуть належати до цієї компетенції, охоплюють труднощі у взаєминах з іншими людьми, неможливість виконання різних соціальних ролей, неспроможні доглядати за собою з певних причин, кризові ситуації в житті тощо.

2. Допомога людям допомогти собі. Важливо, щоб робота з людьми була спрямована на допомогу у досягненні ними власних цілей, формування здатності обходитися без постійного нагляду. Не залишати людей у скрутних ситуаціях та не відвертатися від них навіть якщо вони в певний момент свого життя оступилися.

3. Надання допомоги не тільки тим, хто її потребує, а й вживання заходів щодо захисту найвразливіших верств суспільства від інших осіб. Такими вразливими групами є: діти, які зазнають насильства; люди з проблемами у навчанні (розумово відсталі); пацієнти психіатричних служб; люди похилого віку, яких родичі можуть використовувати у своїх інтересах. У таких ситуаціях потрібно допомогти їм звільнитися від страхів, зрозуміти суть проблеми та вирішити її вже не самому, а з допомогою.

4. Здійснення догляду за особами, неспроможними доглядати за собою. Люди, які потребують такого догляду, перебувають у будинках для людей похилого віку, дитячих будинках та інших закладах.

Ці напрями соціального служіння допомагають зрозуміти його основний зміст та на які суспільні верстви воно спрямоване. Окрім того, перед конкретизацією прикладів соціальної роботи протестантських церков, варто виокремити основні особливості їх служіння:

1) соціально-груповий підхід – під ним розуміється те, що церква працює окремо з різними віковими категоріями. Для дорослих проводяться спеціальні заняття щодо встановлення сімейного добробуту, для дітей – організація недільних шкіл, літніх таборів. Проводяться збори за інтересами, але є і моменти, коли уся громада збирається разом;

2) застосування світських засобів для проведення соціального служіння – протестанти розуміють, що сучасний місіонер значно відрізняється від того, який діяв раніше. Задля того, щоб зацікавити людей, треба бути обізнаним в усіх сферах життя. При роботі із молоддю знання технічних засобів та володіння новою інформацією є особливо важливим;

3) поширення сфер і напрямів діяльності – протестанти поширюють свою соціальну роботу не тільки в межах своєї громади чи міста, а й організують всеукраїнські заходи, які викликають зацікавлення у ЗМІ та навіть представників інших конфесій. На своїх зборах протестанти обмінюються досвідом та переймають корисні ідеї, які варто втілювати в життя. Соціальне служіння вже не обмежується лише наданням допомоги. На даний час основне його завдання полягає у створенні умов для реалізації особистості. Зокрема, робота з безробітними полягає у створенні спеціальних підприємств для забезпечення потреб такої суспільної категорії, але вибір все ж лишається за ними. Крім того, створюються різноманітні центри духовного життя, школи мистецтва і спорту [11, с. 53]. Таким чином, збільшується коло спілкування представників однієї релігійної спільноти, створюються своєрідні громадські організації за релігійно-конфесійною ознакою;

4) робота з людьми з проблемних груп – протестанти надають вагоме значення роботі з людьми похилого віку, які перебувають у спеціалізованих притулках чи просто проживають самі. Ці люди потребують не стільки фінансової допомоги, скільки звичайного людського спілкування та підтримки. Соціальна робота проводиться і у місцях позбавлення волі, задля адаптації їх до нових умов життя та допомога цим людям після завершення відбування покарання. На сьогодні, особливо в протестантських церквах, актуальним є не одноразова допомога таким групам, а допомога на постійній основі;

5) співпраця з громадськими організаціями, органами влади – інколи у реалізації соціальних проєктів протестантам просто необхідна підтримка влади. Адже задля втілення ідей в життя потрібно проходити багато державних інстанцій, оформляти потрібні документи тощо. А співпраця з громадськими організаціями допомагає вирішити питання щодо людського ресурсу втілення соціального служіння, а також благодійні громадські організації можуть запропонувати ідеї заходів, які можна було б провести;

6) міжрелігійна і міжконфесійна співпраця – протестанти співпрацюють з іншими християнськими конфесіями задля реалізації соціального служіння. Проводяться спільні конференції щодо обговорення можливих спільних проєктів. У благодійних заходах, служіння в місцях позбавлення волі, сиротинцях та притулках для старих людей християнські конфесії діють єдиним фронтом [14, с. 4].

Аналіз напрямів соціального служіння християнських церков вказує на постійний прогрес у розширенні сфер служіння, удосконаленні його методів. Virіznenі вище властивості соціального служіння дають підстави твердити про універсальний і толерантний характер здійснюваної діяльності. Сучасне традиційне розуміння соціального служіння протестантів включає в себе три нові складові:

1. «Підготовка ґрунту». Звернення до серця через побудову взаємовідносин, що включає в себе служіння, спілкування й жертвність. Фактично, це підготовчий етап, що дозволяє налагодити контакт зі співрозмовником.

2. «Сіяння». Звернення до розуму через відкрите спілкування, що включає в себе особисте свідчення, книги, касети, вивчення Біблії, спілкування, проповіді та навчання.

3. «Жнива». Звернення до волі людини в очікуванні відповіді, що включає в себе ґрунтовне пояснення Євангелія [1, с. 17].

Перейдемо безпосередньо до характеристики соціального служіння традиційних протестантських церков: адвентистів, баптистів та п'ятидесятників. Важливо зауважити, що соціальна робота здебільшого ініціюється не стільки з ініціативи віруючих прихожан, скільки з боку церковного керівництва. Проте віруючі з радістю долучаються до проведення соціального служіння.

Тому нагальною потребою дня проголошують «нове бачення служіння церкви у сучасному світі». Важливою складовою особистого благовістя є особистий добрий приклад вірного, що в духовному середовищі визначений як «євангелізм життям». У його основу покладено відому християнську тезу: «Проповідуйте Слово Боже завжди і, лише коли потрібно, тоді використовуйте слова». У даному випадку відсутня заздалегідь запланована програма благовістя. Вона виникає в щоденних ситуаціях і має значно більший вплив, ніж «євангелізація слова» [25, с. 21].

Розпочнемо з того, що соціальна робота включає в себе два елементи – матеріальна та моральна допомога. Щодо матеріальної підтримки, то вона виявляється у жертвуванні коштів інвалідам, пенсіонерам, малозабезпеченим, тим, хто постраждав внаслідок стихійного лиха тощо. Чимало протестантських церков беруть під свою матеріальну опіку дитячі будинки, лікарні, будинки для літніх людей та своїми силами створюють нові допоміжні заклади.

Щодо моральної допомоги, то вона виявляється у практичній діяльності у житті інших людей. Найважче – змінити іншого та дати йому зрозуміти, що його доля тобі не байдужа, що ти піклуєшся про нього та переймаєшся його проблемами. Важливо проаналізувати світоглядну позицію людини, зрозуміти її, далі відбувається «очищення поверхні» задля майбутнього «засіву», що являє собою бесіду з потенційними неофітами чи вже віруючими щодо їх цінностей та пріоритетів [6, с. 25]. Соціальне служіння повинне допомогти особі у переведенні її християнських етичних переконань у русло конкретних дій на поприщі удосконалення сучасної людини і сучасного світу. Християнські центри проводять різноманітні лекції та семінари, аналізують літературу. Не випадково протестантські видання і проповідь окрім релігійно-етичних і власне церковних аспектів звертаються до найрізноманітніших сфер життєдіяльності людини.

Моральну допомогу здійснюють через просвітницьку діяльність, методами якої є дискусійні клуби, використання радіо та телепередач, проведення конференцій. Розповсюдженою тематикою подібних заходів є креаціонізм та еволюція, основи сім'ї та шлюбу, здоровий спосіб життя тощо. У своїй діяльності зазначені організації широко використовують різноманітні інформаційні технології, що посилюють її ефект [12, с. 49]. Окрім того, було створено асоціації християн залежно від професій та різноманітні християнські громадські спілки. Існують Асоціації християн-педагогів – Асоціація християн-медиків, Товариства християн-бізнесменів, фермерів, військових. Дані структури проводять різноманітні заходи, в яких пов'язують євангелізацію разом з відповідальним ставленням до власних професійних обов'язків як особливого покликання, помножене на постійний особистий контакт та знання

тієї чи іншої спеціальності, робить подібну роботу досить ефективною [5, с. 3].

Схарактеризуємо діяльність традиційних протестантських церков у сфері благодійництва та підготовки благовісників. Саме милосердя є невід'ємною та найпотужнішою частиною їх діяльності, воно має глибокі історичні корені, і не дивно, що найбільше викликає повагу в суспільстві, сприяє зростанню церковного авторитету, знаходить широку підтримку громадськості і держави [21, с. 109]. Для прикладу, можемо згадати ще з історії, що послідовники Лютера, Кальвіна активно жертвували на соціальні потреби, виховували в собі чесноти – не витратити зароблені кошти лише на себе, а й на благо інших. Саме тому протестанти переймають на себе і фінансову сторону усіх благодійних проєктів, а не лише моральну. Їх традиція збору десятин (десятої частини від прибутку на потреби церковного приходу) зі своїх членів, вчила жертвності та демонстрації справжнього ставлення до християнської віри згідно біблійного тексту: «Де скарби ваші, там й серце ваше». Вона зберігається і у наш час та допомогла тому, що у досить стислий термін євангельським християнам-баптистам, адвентистам сьомого дня і п'ятидесятникам вдалося втілити у життя конкретні і досить значущі милосердницькі та добродійні проєкти, пов'язані із опікуванням людьми похилого віку, хворими, самотніми, сиротами, ув'язненими [22, с. 145]. Створено благодійні місії, асоціації, реабілітаційні центри та заклади для алкозалежних та наркозалежних.

Адвентистські, п'ятидесятницькі та баптистські громади по-різному реалізують своє благодійницьке служіння. У п'ятидесятницьких церквах, наприклад, цю ділянку очолює створена при Союзі християн віри євангельської Місія милосердя і благодійництва. Члени Місії на добровільних засадах працюють у пологових і дитячих будинках Києва і Львова, куди передають також безкоштовно медичне обладнання, ліки, одноразові шприци. Разом із цим п'ятидесятники морально підтримують дітей та жінок, що є необхідним для них. Деякі пацієнти стають справді хорошими друзями для деяких з них та підтримують і надалі близьке спілкування. Також проводиться опіка протестантів над громадянами, що перебувають у місцях позбавлення волі, працюють в 52 місцях ув'язнень і тому важливе значення вони надають і підготовці служителів-проповідників для такого служіння [9, с. 24]. Адже це не так просто знайти підхід до людини, яка оступилася у цьому житті, треба знайти шлях до її душі, щоб допомогти змінитися.

П'ятидесятниками налагоджено дієву милосердницько-добродійну діяльність, створено понад 50 місій, що поєднують євангелізацію з соціальною працею, 30 з яких опікуються сиротами, безпритульними і бездомними дітьми. Допомогу церкви надають, отримуючи гуманітарну допомогу із різних країн Європи і США, вони розподіляють її серед потребуючих. Функціонують 27 реабілітаційних центрів по звільненню від наркотичної та алкогольної залежності, вони працюють у 18 містах майже на самофінансуванні завдяки трудотерапії пацієнтів. Опікуючись цими реабілітаційними центрами, п'ятидесятницькі громади вважають цю працю своїм «жертвним служінням» у справі утвердження «культури життя» і подолання «культури смерті». Організуючи добродійні акції з допомоги бідним, бездомним, безпритульним, Церква християн віри євангельської України вважає таку

діяльність своїм «духовним служінням суспільству» у вирішенні його соціальних проблем [13, с. 7]. Піклування про дітей сиріт є надзвичайно важливою ділянкою, тому працюють у 14-ти сиротинцях, які знаходяться на їх утриманні. На кошти церковних кас надають допомогу німецьким, людям похилого віку, інвалідам та хворим. Щодо допомоги безпритульним, то можна назвати відкриття безкоштовних їдалень в трьох областях України та допомога їм одягом та іншими необхідними речами. Лише місія благовістя, милосердя та благочинності «Єдина надія» Церкви ХВС протягом 6-ти років надавала щосуботи благодійні обіди від 45 до 140 особам. За вказаний період на цю благодійну акцію місією витрачено 144 542 гривні [17, с. 3].

Якщо розглянути благодійну діяльність церкви адвентистів сьомого дня, то Адвентистське агентство допомоги і розвитку (АДРА) – одна з найбільших релігійних благодійницьких організацій в Україні. АДРА – незалежна неурядова міжнародна асоціація, яка керується християнськими принципами служіння ближньому. В Україні АДРА працює з 1985 року, розподіляє гуманітарну допомогу, організовує допомогу для потерпілих та потребуючих. У 1993 році Міністерство юстиції України зареєструвало АДРА як частину Всесвітньої організації АДРА і відтоді український філіал АДРА втілює в життя 150 гуманітарних проектів: забезпечення одягом та продуктами харчування малозабезпечених, багатодітних, інвалідів; матеріальна та медична допомога дітям-інвалідам, що постраждали від наслідків Чорнобильської катастрофи; оздоровлення дітей, що проживають в екологічно забруднених районах шляхом вітамінізації харчування та виведення радіонуклідів з організму; забезпечення пенсіонерів у м. Харкові безкоштовним хлібом; допомога дитячим будинкам в Херсонській і Миколаївській областях та інші гуманітарні проекти. Крім того, місцеві громади і регіональні конференції Церкви АСД надають допомогу потребуючим, опікуються дитячими будинками, будинками для престарілих, сиротинцями [28, с. 309].

Створено санаторій, де проживають і лікуються діти, хворі на туберкульоз. За участю спонсорів там було поставлено ігровий майданчик, постійно надається допомога ліками, взуттям, одягом. Проводяться біблійні уроки, гуртки, готуються обіди. Адвентисти особливу увагу приділяють наданню допомоги населенню, потерпілому від стихійного лиха. Ця робота здійснюється в рамках проголошеної Всесвітнім з'їздом Церкви АСД (1990) програми «Глобальна місія». За останні роки українська АОДР здійснила низку акцій: допомога потерпілим від повені на Закарпатті та Волині (одягом, взуттям та продуктами харчування) [28, с. 312].

Євангельські християни баптисти надзвичайно активно працюють в сфері благодійництва. Важливою діяльністю є робота з ув'язненими, діють дві євангельські програми, які допомагають засудженим. В цій діяльності баптисти наголошують на можливості зміни їх життя після повернення у суспільство та важливості навернення до Бога. Так, в багатьох областях України було проведено концерти у виправних закладах, які були тісно пов'язані з проповіддю. Євангелізаційно-реабілітаційна робота з групами ризику, наркозалежними та алкозалежними отримує широку реалізацію, зокрема на Буковині дана діяльність приносить ясні плоди.

Згідно з даними дослідження, близько 70% людей, які були пацієнтами реабілітаційного центру повернулися до нормального життя та стали прихожанами церкви ЄХБ [20, с. 12]. Волонтерська діяльність є дуже важливою, так, наприклад, члени баптистської громади з Черкас працюють санітарами і прибиральницями у місцевому тубдиспансері. Церквами краю практикуються і такі форми роботи як оздоровлення дітей із малозабезпечених та багатодітних сімей, сиріт в літніх таборах. Тільки за останні два роки було оздоровлено понад 2 000 дітей обласним об'єднанням ЄХБ, 1 тис. дітей та 300 сімей [23, с. 3].

Євангельські християни-баптисти за підтримки закордонних місій та у тісній співпраці з Всеукраїнським християнським сирітським фондом «Струмок» м. Києва створюють дитячі будинки сімейного типу. Ця діяльність поширюється на багато областей України, зокрема дитячий будинок сімейного типу утворили декілька родин з Першої Рівненської церкви ЄХБ – Зарічнюків, Новосадів, Лебедів. Зрозуміло, що це нелегка справа і тому у цьому напрямку необхідна підтримка державних структур. Потрібна матеріальна підтримка та педагогічний хист, а найголовніше – зробити так, щоб кожна дитина почувала себе, як вдома [15, с. 32].

У сфері благодійності важливо схарактеризувати діяльність такої Міжнародної громадської благодійної християнської організації «Надія людям». Це благодійна організація, що активно займається соціальною роботою. Благодійний фонд розподіляє гуманітарну допомогу закладам освіти, медицини, культури, центрам обслуговування пенсіонерів, малозабезпеченим громадянам тощо. Перші кроки робить Центр соціальної опіки «Шлях додому», діяльність якого спрямована на роботу з важкими підлітками, бездомними сиротами, сім'ями, де батьки позбавлені батьківських прав. Духовно-просвітницька, виховна та благодійна робота ведеться в школах-інтернатах смт. Мізоч та смт. Клевань, дитячих будинках, виправних закладах – Дубенська виправна колонія для малолітніх злочинців. Разом із співробітниками місії в цьому служінні задіяні члени місіонерських церков. МГБХО «Надія – людям» бачить своє завдання також у тому, щоб всебічно сприяти впровадженню предмета християнська етика в школи України, допомагати вчителям християнської етики методичними матеріалами, налагоджувати контакти з батьками, безпосередньо працювати з учнями в позашкільний час. Члени організації наголошують на тому, що це великий привілей – бути учасниками служіння Бога на землі, проголошуючи Євангеліє, допомагаючи людям [24].

Цікаво розповісти про діяльність школи-інтернату у селі Верба, Дубенського району на Рівненщині, адже саме сюди відправляють тих вихованців дитячих будинків, з якими не могли впоратися в інших сиротинцях. Тут протестанти крім постійного проведення біблійних уроків роблять чимало інших добрих справ. За допомогою різних спонсорів було придбано дитячий ігровий майданчик, організована стабільна допомога через придбання харчових продуктів, лікарських засобів, предметів гігієни, білизни, одягу. Дітям дарували виплетені власноруч шкарпетки, рукавички, шапочки, організовували випускний вечір, даруючи при цьому випускникам цінні подарунки. Різдвяні та пасхальні подарунки стали вже

традиційними. Неодноразово була надана допомога при проведенні ремонтних робіт. Ще одне надбання у роботі – це канікули, які вихованці проводять у християнських сім'ях.

Завдяки підтримці з-за кордону протестанти допомагають дітям, які втратили батьків і проживають з опікунами або родичами, або які втратили одного з батьків, або ті, що виховуються в багатодітних малозабезпечених сім'ях. Такі діти мають гостру потребу в найнеобхідніших речах. Щомісяця кожна така дитина отримує адресну фінансову допомогу від закордонного спонсора. Крім цього кілька разів на рік діти отримують гуманітарну допомогу у вигляді одягу, взуття, іграшок [19, с. 41].

Однією з форм недержавної соціальної роботи ЄХБ є робота, яку проводять реабілітаційні центри з дітьми вулиці. В наш час гостро стоїть питання щодо тисяч дітей, які живуть на вулицях, але батьків яких не позбавлено батьківських прав. Цими дітьми ніхто не займається і не вирішує їх проблем. В інтернат їх не візьмуть через відсутність певного комплексу документів, а утримувати їх в державному притулку дозволено не більше трьох місяців.

Протестантські громади допомагають ВІЛ-інфікованим, ця допомога виявляється в інформуванні громадськості щодо проблематики цієї хвороби та наголошують на тому, що СНІД не передається через звичайне спілкування, дружбу та людську підтримку. Людям знаходять можливості для працевлаштування, постійно підтримують їх морально [8, с. 66].

В освітній сфері п'ятидесятники, баптисти та адвентисти намагаються створити різноманітні навчальні заклади, недільні школи з вивчення Святого Письма, адже це є тією основою, яка буде допомагати віруючим утверджуватися в їх переконаннях. Виняткова увага приділяється підготовці власних кадрів, адже духовна освіта пастирів є провідною ланкою їх соціального служіння. П'ятидесятниками було створено 15 духовних навчальних закладів. Зокрема це «Благодать і істина», що у м. Київ, Львівський заочний Біблійний інститут, Львівська теологічна семінарія, Тернопільська Біблійна семінарія, Нововолинський Біблійний інститут, Коростенський Біблійний коледж, Чернівецька Біблійна семінарія, Дніпропетровський Біблійний коледж. Лише в Київському, Львівському і Рівненському духовних навчальних закладах Церкви навчається понад 600 осіб, в Союзі ХВС України діє понад 870 недільних шкіл із майже 30 тис. слухачів. Ще більш масштабними уявляються програми розвитку духовної освіти, які здійснюються за адекватної допомоги закордонних п'ятидесятницьких центрів [4, с. 29].

У суботніх школах Церкви АСД в Україні навчається 24 тисячі молоді та дітей. Суботня школа, згідно вчення адвентизму, – це релігійний фундамент місцевої адвентистської громад. Її першочергове завдання – навчати фундаментальних доктрин церкви АСД, вчити членів і відбудовувачів церкви, як реалізувати біблійні принципи в повсякденному житті.

Баптистські громади є постійними організаторами різноманітних конференцій, які стосуються духовно-морального виховання та проблем молоді. Проводять короткотермінові семінари та курси обласного та загальноукраїнського масштабу для пасторів, дияконів, місіонерів, проповідників покликани допомогти їм

звершувати доручене служіння. у церквах запроваджуються уроки Недільної школи для дорослих по вивченню Біблії. Усі навчальні заклади, їхні програми, різні види та форми навчання мають єдину достойну мету – підвищення духовності кожного члена, усієї церкви, Братства в цілому та підготовка до служіння. ЄХБ створили чимало біблійних інститутів, які об'єднані в Асоціацію біблійних інститутів за програмою «Біі» і входять до структури ВСО ЄХБ [16, с. 50]. Основна ціль усього процесу навчання – це підготовка служителів різного рівня, яких вкрай не вистачає в громадах. Термін навчання залежить від швидкості просування в навчанні тієї чи іншої групи. Але, як правило, група проходить курс за 3 місяці. Усього програма має 20 курсів, кожен з яких присвячені усім сферам життя церкви: від вивчення Біблії та історії церкви до утворення нових церков та лекцій з лідерства та управління. Програму побудовано так, щоб у студента закарбувалися три основні принципи: знати, бути, робити, тобто, що повинен знати християнський служитель, яким він повинен бути і що він повинен робити. Робиться наголос на тому, що це – навчання в служінні, а не навчання для майбутнього служіння. Активно здійснюється видавнича діяльність.

В усіх пізньопротестантських церквах важливою областю є сестринське служіння. Організовано курси, які допомагають жінкам зрозуміти, що Божий задум, стосовно Його вічних цілей, включає також і жінок. Бог хоче діяти через кожну жінку особисто. Ціль жіночого соціального служіння – допомогти оцінити своє становище і стосунки з Богом і встановити правильні стосунки з Ним, розвивати в церкві духовне материнство і наставництво, встановити в своїй сім'ї правильні стосунки (згідно з Словом Божим), усвідомити, що діти – подарунок Бога і виростити їх для Нього, перебувати в постійному вивченні Слова Божого з ціллю застосувати його в повсякденному житті, допомогти кожній сестрі знайти своє служіння в церкві (молитовне, благовістя, милосердя, душеопікування, служіння викладача Недільної Школи, музично-хорове) [10, с. 5].

Щодо медичного забезпечення, то особливо активно працюють у медичних закладах адвентисти. При цьому вони виходять не лише із загальних етичних міркувань, а й з особливостей свого віровчення, одне із суттєвих засад в якому посідає санітарна реформа. Вони пов'язують її з розв'язанням суспільних проблем, адже не можна вважати себе дітьми Божими, якщо порушувати Його настанови щодо здорового способу життя. Якщо людина знаходиться у пригніченому, хворобливому стані через неправильне ставлення до свого життя, вона не може почути голос Божий, бути активним членом суспільства. Саме цього принципу дотримуються представники церкви АСД. Для практичного здійснення санітарної реформи при церкві створено відділ здоров'я і поміркованості. У 1992 р. відбулася установча конференція лікарів-адвентистів, де оголошено початок діяльності Адвентистської медичної асоціації України [28, с. 315].

Служіння серед молоді є провідною ланкою соціального служіння, адже саме молоде покоління є основою церкви. І справді зростання молодіжного прошарку в протестантських громадах далеко не в останню чергу є результатом реалізації гнучкої і ефективною програми релігійного виховання та навчання дітей безпосередньо

в родинях, що забезпечило стабільність протестантських традицій за виключно несприятливих умов. Традиції боротьби з перетворення сім'ї у духовну фортецю сягають ще часів виснажливого спротиву панівній церкві, коли послаблення конфесійного навчання і виховання в сім'ї могло мати наслідком ерозію протестантської спільноти вже за життя наступної генерації. Цей досвід був одним з вирішальних чинників життєздатності протестантизму в радянський час. До того ж, усі протестантські конфесії наполягають на беззастережному виконанні біблійних приписів і категорично відкидають штучне обмеження дітонародження. Висока народжуваність, неприпустимість її регуляції виступає і релігійним обов'язком, і обов'язком перед одновірцями, і умовою благополуччя всієї спільноти. «Ті, хто піклуються про зростання церкви, – підкреслює адвентистський автор, – не бояться мати великі родини» [7, с. 256].

Працюючи з молоддю пізньопротестантські церкви розробляють нові форми роботи. Так, наприклад, баптисти ефективним вважають «Молодіжні християнські клуби і кафе», на базі яких формуються нові баптистські церкви, значну кількість яких складає молодь. Активною формою евангелізаційного виховання є дитячі табори – літні і під час шкільних канікул в різні пори року. Організуються стаціонарні дитячі табори, для чого орендуються колишні піонерські табори й дитячі санаторії. Для подальшої евангелізаційної роботи з дітьми, які відвідали такі табори, створюються «Християнські дитячі й молодіжні клуби спілкування». Утворена «Асоціація християнських таборів і клубів» з метою підготовки лідерів для роботи в клубах, обміну досвідом і поширення евангелізаційної клубної роботи серед юнацтва. Розроблені спеціальні методики такої роботи. Відділ сім'ї, молоді, дітей вважається одним із самих перспективних в структурі Церкви АСД в Україні. Він враховує сучасну тенденцію омолодження адвентистських громад і зростання молодіжної ініціативи в житті суспільства та церкви. І тут Церква працює на перспективу [28, с. 317].

Робота з молодіжними лідерами дозволяє вирощувати нові кадри та здійснювати їх постійну ротацію. Молодіжний і дитячий підструктурні відділи в першу чергу звертають увагу на тих, хто в майбутньому поповнить ряди церкви. У період з 2003 по 2005 рр. ці ланки організаційної структури Церкви АСД працювали майже з 30 тис. молоді, серед якої: діти до 9 років – 9 тис.; підлітки 10 – 15 років – 6 тис.; молодь від 16 до 20 років – 15 тис. Більшість з них – близько 17 тис. – позацерковна молодь. Такі форми і методи роботи з молоддю дають можливість щорічно отримувати 4–5 тис. новоохрещених членів Церкви АСД [27, с. 6].

Протестантські громади є активними учасниками фестивалів християнської пісні, де беруть участь як окремі виконавці, так і хорові колективи та ансамблі. Музиканти проводять активну концертну діяльність: виступають в дитячих закладах, будинках для пристарілих, лікарнях, санаторіях, серед слухачів інших аудиторій, пропагуючи власними піснями та своїм світоглядом любов до Христа. З метою популяризації сучасної християнської музики, запису молодих християнських виконавців, озвучування різноманітних заходів, конференцій, концертів у 2001 р. в м. Рівне була створена студія «Ехо». У планах – запис радіоспектаклів, відеороликів, реалізація нових музичних проєктів.

У різних містах України силами молодіжного відділу протестантські гурти та місцеві церкви проводяться акції проти наркотиків, мета яких вказати молоді на Ісуса Христа, як єдиний реальний вихід із проблеми наркотичної залежності [2, с. 32]. Організуються різноманітні фестивалі, на які приходять і віруючі, і невіруючі. Такі заходи мають на меті не лише популяризацію церкви, а ще і характеризують те, що вона є відкритою організацією і діє справді для людей. З цією метою фестивалі проводилися на належному організаційному, технічному та виконавчому рівні в офіційній співпраці з представниками державних, громадських та приватних структур.

Пізньопротестантські церкви позитивно ставляться до тих сфер культури, що розвивалися у контексті християнських традицій і сьогодні орієнтуються на їх відновлення (література, музика, архітектура). Сучасну секулярну маскультуру протестанти сприймають стриманіше. Однак деякі форми молодіжної (насамперед музичної) культури проникають у життя громад [23, с. 3].

Варто наголосити, що протестантські громади проводять дійсно значну роботу у сфері соціального служіння, яка охоплює благодійницьку, культурну, освітню діяльність. Напевно з часом ці сфери роботи вони будуть доповнюватися новими видами співпраці між самими протестантами та протестантськими громадами з державою, громадськими організаціями. Кроки в цьому напрямі вже відбуваються, створена Рада Євангельських Протестантських Церков України (квітень 2005) як міжконфесійний консультативно-дорадчий орган. На сьогодні до складу РСПЦУ входять 8 найбільших об'єднань, серед яких є і Всеукраїнський Союз Об'єднань євангельських християн-баптистів, Всеукраїнський Союз Церков християн віри євангельської-п'ятидесятників, Українська Уніонна Конференція Церкви адвентистів сьомого дня. Налагоджуються довготривалі контакти з місіонерами з інших країн та спонсорами, проводяться зустрічі з суспільно-політичними лідерами з метою співпраці [18, с. 20].

Отже, соціальна і гуманітарна роль церков та релігійних організацій не вичерпується всім вищеописаним. Тут наведені, насамперед, як приклади, лише основні напрями, в яких пізньопротестантські конфесії здійснюють своє соціальне служіння. Проте з цього видно, що протестантська громада виступає соціально-релігійним середовищем, в якому відбувається формування світогляду українців [3, с. 128].

Таким чином, соціальне служіння постає як суспільно значуща діяльність, яка здійснюється християнськими церквами з метою поширення духовності, формування цінностей громадянського суспільства внаслідок налагодження міжконфесійної та міжрелігійної співпраці, взаємодії з іншими соціальними інститутами. Аналіз напрямів соціального служіння християнських церков вказує на постійний прогрес у розширенні сфер служіння, удосконаленні його методів. Virіzneni viще властивості соціального служіння дають підстави твердити про універсальний і толерантний характер здійснюваної діяльності. Соціальне служіння для християнських церков постає не лише додатковим способом оздоровлення суспільства, а й неодмінним інструментом для реалізації взаємодії із суспільними, громадськими інституціями з метою формування громадянських цінностей.

Список використаних джерел

1. Біблійні принципи працюють // Ориєнтир. – 2010. – №2. – С.17.
2. Білосевич Р. Погані звички / Р. Білосевич // Євангельський голос. – 2005. – №4. – С.32–33.
3. Веремейчик Л. Ф. Участь протестантських церков у суспільному житті незалежної України / Л. Ф. Веремейчик // Наукові записки. Серія «Історичне релігієзнавство». – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2008. – Вип.1. – 280 с.
4. Водолажский Ю. З життя церкви / Ю. Водолажский // Ориєнтир. – 2010. – №2. – С.29.
5. Всеукраїнська конференція християн-юристов // Горизонти. – 2010. – №3–4. – С.3.
6. Головин С. Біблейська стратегія благовістия для поста-теїстического общества. Семинар для благовісників / С. Головин. – Симферополь: Християнський Научно-апологіетический центр, 2003. – 44 с.
7. Докаш В. Актуальні проблеми соціального служіння протестантських деномінацій в умовах формування громадянського суспільства / В. Докаш // Українське релігієзнавство. – 2007. – №44. – С.254–257.
8. Ефетов А. Отпустити измученных на свободу / А. Ефетов // Християнство. – 2002. – №5. – 66 с.
9. Звітна конференція Всеукраїнського Союзу Християн Віри Євангельської // Голос надії. – 1999. – №5. – С.24.
10. Знак сім'ї // Благовісник. – 2002. – №3. – С.2–6.
11. Кисельов О. Урізноманитнення виявів соціального служіння релігійних спільнот України / О. Кисельов // Релігійна панорама. – 2007. – №12. – С.24.
12. Круглий стіл «Духовність та моральність молодих українців: проблеми і шляхи їх вирішення» // Дорога, Правда і Життя. – 2008. – №4. – С.49.
13. Лобинцев А. Шлях до свободи в Христі / А. Лобинцев // Свет Евангелия. – 2008. – №1. – С.7.
14. Любчук В. В. Особливості соціального служіння християнських церков в умовах встановлення громадянського суспільства в Україні / В. В. Любчук // Луцьк: ВНУ. – 5 с.
15. Назустріч дітям // Дорога, Правда і Життя. – 2008. – №4. – С.32–33.
16. Нестерук В. Біі: не студенти йдуть... / В. Нестерук // Євангельська нива. – 2003. – №1. – С.50.
17. Новини нашого братства // Дорога, Правда і Життя. – 2008. – №1. – С.2–5.
18. Новиченко М. Матеріали християнської міжконфесійної зустрічі «Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний» / Михайло Новиченко. – К., 2008. – С.18–21.
19. Служення молодіжного отдела ВОЦ СХБ // Горизонти. – 2010. – №1. – С.40–42.
20. Справа реабілітації // Християнство. – 2003. – №1. – С.12.
21. Сьомін С. Державно-церковні відносини: світовий досвід і Україна (історико-політичний аналіз): Монографія / С. Сьомін, Ю. Кальниш, В. Петрик, В. Остроухов. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 109 с.
22. Тюття Л. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посібник / Л. Тюття, І. Іванова. – К.: Ун-т «Україна», 2004. – 245 с.
23. Фестивальне літо // Горизонти. – 2007. – №2. – С.2–7.
24. Филипчук С. В. Сфери релігійної та соціальної роботи громадських організацій Рівненщини [Електронний ресурс] / С. В. Филипчук. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2011/sfery-relihijnoji-ta-sotsialnoji-roboty-hromadskiy-orhanizatsij-rivnenschyny/>.
25. Черенков М. Європейська реформація та український євангельський протестантизм: Генетико-типологічна спорідненість і національно-ідентифікаційні виміри сучасності: Монографія / М. Черенков. – Одеса: Християнська просвіта, 2008. – 210 с.
26. Шардоу С. Напруженість і конфлікти в освіті по соціальній роботі / С. Шардоу // Журнал исследований социальной политики. – 2004. – №3. – С.383–398.
27. Яроцький П. Релігійний фактор у сучасній Україні / П. Яроцький // Людина і світ. – 2004. – С.4–10.
28. Яроцький П. Стан пізнопротестантських конфесій [Текст] / Україна релігійна: Стан релігійного життя України. – Кн.1 / Гол. ред. А. Колондний // Українське релігієзнавство. – К., 2008. – №46. – С.302–331.

References

1. Biblijni pryncypy pracujut' // Orientir. – 2010. – №2. – S.17.
2. Bilosevych R. Pogani zvychyky / R. Bilosevych // Jevangel's'kyj golos. – 2005. – №4. – S.32–33.
3. Veremejchik L. F. Uchast' protestants'kyh cerkov u suspil'nomu zhyttji nezaleznoi' Ukraïny / L. F. Veremejchik // Naukovi zapysky. Serija «Istorychne religijeznavstvo». – Ostrog: Vydavnytstvo Nacional'nogo universytetu «Ostroz'ka akademija», 2008. – Vyp.1. – 280 s.
4. Vodolazhskij Ju. Z zhyttja cerkvy / Ju. Vodolazhskij // Orientir. – 2010. – №2. – S.29.
5. Vseukrainskaja konferencija hristian-juristov // Gorizonty. – 2010. – №3–4. – S.3.
6. Golovin S. Biblejskaja strategija blagovestija dlja posta-teisticheskogo obshhestva. Seminar dlja blagovesnikov / S. Golovin. – Simferopol': Hristianskij Nauchno-apologeticheskij centr, 2003. – 44 s.
7. Dokash V. Aktual'ni problemy social'nogo sluzhinnja protestants'kyh denominacij v umovah formuvannja gromadjanskogo suspil'stva / V. Dokash // Ukraïns'ke religijeznavstvo. – 2007. – №44. – S.254–257.
8. Efetov A. Otpustit' izmuchenyh na svobodu / A. Efetov // Hristianstvo. – 2002. – №5. – 66 s.
9. Zvitna konferencija Vseukraïns'kogo Sojuzu Hrystyjan Viry Jevangel's'koi' // Golos nadii'. – 1999. – №5. – S.24.
10. Znak sim'i' // Blagovisnyk. – 2002. – №3. – S.2–6.
11. Kysel'ov O. Uriznomanitnennja vyjaviv social'nogo sluzhinnja religijnyh spil'not Ukraïny / O. Kysel'ov // Religijna panorama. – 2007. – №12. – S.24.
12. Kruglyj stil «Duhovnist' ta moral'nist' molodyh ukraïnciv: problemy i shljahy i'h vyreshennja» // Doroga, Pravda i Zhyttja. – 2008. – №4. – S.49.
13. Lobyncev A. Shljah do svobody v Hrysti / A. Lobyncev // Svet Evangelija. – 2008. – №1. – S.7.
14. Ljubchuk V. V. Osoblyvosti social'nogo sluzhinnja hrystyjans'kyh cerkov v umovah vstanovlennja gromadjanskogo suspil'stva v Ukraïni / V. V. Ljubchuk // Luc'k: VNU. – 5 s.
15. Nazustrich ditjam // Doroga, Pravda i Zhyttja. – 2008. – №4. – S.32–33.
16. Nesteruk V. Bii: ne studenty jdut'... / V. Nesteruk // Jevangel's'ka nyva. – 2003. – №1. – S.50.
17. Novyny nashogo bratstva // Doroga, Pravda i Zhyttja. – 2008. – №1. – S.2–5.
18. Novychenko M. Materialy hrystyjans'koi' mizhkonfesijnoi' zustrichi «Bud'te zh myloserdnyi, jak i Otec' vash myloserdnyi» / Myhajlo Novychenko. – K., 2008. – S.18–21.
19. Sluzhenie molodezhnogo otдела VOC JeHB // Gorizonty. – 2010. – №1. – S.40–42.
20. Sprava reabilitacii' // Hrystyjanstvo. – 2003. – №1. – S.12.
21. S'omin S. Derzhavno-cerkovni vidnosyny: svitovij dosvid i Ukraïna (istoryko-politychnyj analiz): Monografija / S. S'omin, Ju. Kal'nysh, V. Petryk, V. Ostrouhov. – K.: Vyd-vo Jevrop. Un-tu, 2002. – 109 s.
22. Tjuptja L. Social'na robota (teorija i praktyka): Navch. posibnyk / L. Tjuptja, I. Ivanova. – K.: Un-t «Ukraïna», 2004. – 245 s.
23. Festyval'ne lito // Gorizonty. – 2007. – №2. – S.2–7.
24. Fylpchuk S. V. Sfery religijnoi' ta social'noi' roboty gromads'kyh organizacij Rivnenschyny [Elektronnyj resurs] / S. V. Fylpchuk. – Rezhym dostupu: <http://naub.oa.edu.ua/2011/sfery-relihijnoji-ta-sotsialnoji-roboty-hromadskiy-orhanizatsij-rivnenschyny/>.
25. Cherenkov M. Jevropejs'ka reformacija ta ukraïns'kyj jevangels'kyj protestantyzm: Genetyko-typologichna sporidnenist' i nacional'no-identyfikacijni vymiry suchasnosti: Monografija / M. Cherenkov. – Odesa: Hrystyjans'ka prosvita, 2008. – 210 s.
26. Shardou S. Napruzhenist' i konflikty v osviti po social'nij roboti / S. Shardou // Zhurnal yssledovanyj social'noj polytyky. – 2004. – №3. – S.383–398.
27. Jaroc'kyj P. Religijnyj faktor u suchasnij Ukraïni / P. Jaroc'kyj // Ljudyna i svit. – 2004. – №4. – S.4–10.
28. Jaroc'kyj P. Stan pizno'protestans'kyh konfesij [Tekst] / Ukraïna religijna: Stan religijnogo zhyttja Ukraïny. – Kn.1 / Gol. red. A. Kolodnyj // Ukraïns'ke religijeznavstvo. – K., 2008. – №46. – S.302–331.

Lirnyk O. V., graduate student, National University «Ostroh Academy» (Ukraine, Rivne), dolj.ogo@gmail.com

Analysis and interpretation of social service Pentecostals, Baptists and Adventists in modern Ukraine

This article analyzes and understanding of the phenomenon of social service of the Protestant churches in the independent Ukraine. The mechanisms of functioning of basic social Pentecostals, Baptists, Adventists, which launched its humanitarian activities in Ukraine. Demonstrate the origins of the foundation of social movements among Protestants later, due to the peculiarities of the Protestant ethic and social doctrine that dates back to the time of the Reformation. In addition to the articles shown specific examples of social work at protesters in the Ukrainian society. Analysis of their activities on the social doctrines of each denomination.

Keywords: social doctrine, social service, Adventism, Pentecostals, Baptists.

Лирник О. В., аспірантка, Національний університет «Острозька академія» (Україна, Рівне), dolj.ogo@gmail.com

Анализ и осмысление социального служения пятидесятников, баптистов и адвентистов в современной Украине

Статья посвящена анализу и осмыслению феномена социального служения протестантских церквей в независимой Украине. Рассмотрены механизмы функционирования основных социальных организаций пятидесятников, баптистов, адвентистов, что развернули свою гуманитарную деятельность на территории Украины. Продемонстрировано истоки основы социальных движений в среде поздних протестантов, обусловлено особенностями протестантской этики и социальной доктрины, берет свое начало со времен Реформации. Кроме этого в статье продемонстрированы конкретные примеры социальной работы в протестантов в украинском обществе. Представленный анализ их деятельности по социальным доктринам каждой из деноминаций.

Ключевые слова: социальная доктрина, социальное служение, адвентизм, пятидесятники, баптисты.

УДК 374.71

Мохнюк Р. С.,

кандидат педагогічних наук, директор Рівненського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Україна, Рівне), nameq@inbox.ru

Удосконалення фахової компетенції музейних працівників у системі підвищення кваліфікації (з досвіду роботи Рівненського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв)

Акцентується увага на тому, що динамічність розвитку культури, оновлення культуротворчих процесів у суспільстві, входження до Європейського контексту спонукає до інновацій у музеях, які реалізуються музейними працівниками. Наголошується, що забезпечення конкурентоспроможного фахівця музейної справи можливе за умови системного підвищення ним кваліфікації у контенті неперервної освіти. Здійснено аналіз навчально-методичної документації та практичної діяльності у контексті культурологічного підходу, що базується на особистісному вимірі процесу навчання у системі підвищення кваліфікації працівників культури. Окреслено науково-методичну концепцію навчального процесу у Рівненському центрі підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Доведено, що помітне місце в удосконаленні фахової підготовки слухачів займають інноваційні технології. На основі проведеного анкетування здійснено моніторинг якості навчального процесу та систематизовано пропозиції у трьох напрямках: організаційному, змістовному, методичному.

Ключові слова: фахова компетенція, музейні працівники, підвищення кваліфікації, проблемне навчання, інноваційні технології.

Музеї на сьогодні, з поміж іншого, є центрами візуалізації історичної та культурної спадщини, що приваблює відвідувачів. Нові економічні умови функціонування музеїв в Україні потребують фахово компетентних, високого професійно-кваліфікованого рівня співробітників. Оновлення культуротворчих процесів у країні спонукало до наповнення змістовної основи освітніх послуг. Динамічність розвитку культури на сучасному етапі, музеїв зокрема, входження до Європейського

контексту, глобалізаційність поінформованості завдяки Інтернет ресурсам кореспондується з потребою змін у знаннях, навичках музейних працівників у відповідності до запитів суспільства та відвідувачів. Музейні працівники повинні адаптуватись до динамічних процесів галузі, що є актуальним викликом сучасності. Забезпечення конкурентоспроможного фахівця музейної справи можливе за умови системного підвищення ним кваліфікації. Значні можливості для цього надає система підвищення кваліфікації, що ґрунтується на концепції неперервної освіти. Сьогодні практика функціонування підвищення кваліфікації потребує вирішення організаційних, прогностичних, методичних проблем у відповідності до сучасних умов реформування як галузі культури, так і галузі освіти. Пріоритетним розвитком підвищення кваліфікації повинні стати європейські стандарти безперервного навчання «протягом життя». З огляду на вищевказане теоретичні розробки актуалізують заявлену нами тему.

Мета дослідження полягає в узагальненні досвіду та обґрунтуванні науково-методичної моделі навчального процесу підвищення кваліфікації, зокрема музейних працівників, Рівненським центром підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (РЦ ПК ППК НАКККіМ).

Методологічна основа опирається на комплексний підхід до використання загальнонаукових та спеціальних методів дослідження з метою формулювання концептуальних і науково обґрунтованих позицій щодо удосконалення функціонування системи підвищення кваліфікації працівників культури.

Наукова новизна полягає у розробці науково-методичної концепції навчального процесу, її практичній реалізації та перевірці ефективності у системі підвищення кваліфікації музейних працівників у Рівненському центрі ПК ППК НАКККіМ.

Проаналізувавши дослідження останніх років щодо питання підвищення кваліфікації, варто констатувати, що стан наукового осмислення проблеми не можна вважати достатнім, хоча окремі розвідки стосовно заявленої теми існують.

Окремі аспекти даної проблеми знаходимо в публікаціях Л. Плаксії, О. Рокицької, О. Харченко, В. Яцюка та ін. [1; 4; 5; 6].

Заслужовує на увагу зарубіжний досвід, зокрема підготовки фахівців у Японії, де вважають, що «перепідготовка персоналу дешевша, ніж його заміна». Основою їхньої системи професійного навчання у фірмах є концепція «гнучкого працівника» [7].

Отже, реформування, модернізація музейної справи можлива за умови їх здійснення фахівцями-професіоналами, особистостями, що стратегічно мислять, здатні до інновацій, творчого вирішення завдань. На «забезпечення підготовки та підвищення фахової кваліфікації музейних кадрів» вказується і в Законі України «Про музеї та музейну справу» [2, с. 8]. Підвищення кваліфікації сприяє розширенню меж компетенції, поглибленню та оновленню знань, умінь, навичок, орієнтуючись на пріоритетність випереджального характеру навчання. Дана парадигма покладена в основу діяльності Рівненського центру, що відображено у Концепції його розвитку.

Згідно «Положення про Рівненський центр підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників